

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Ákos Elek ügyvéd által képviselt felperesnek a Csigó Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen jutalék és kártérítés megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. január 19-én kelt 14.G.41.074/2008/38. számú ítélete ellen az alperes részéről 39. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 140.000 (Egyszáz-negyvenezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes és az alperes jogelődje (a továbbiakban: alperes) 2002. március 11-én és 2002. március 26-án szerződéseket kötöttek az alperes által országos kiskereskedelmi hálózatban üzemeltetett Sz., Fő utca 9. szám alatti, valamint a Sz. MÁV Pályaudvaron lévő elárúsító helyeken történő termékek forgalmazása tárgyában.

Az alperes a 2007. július 20-án kelt írásbeli nyilatkozatával tájékoztatta a felperest, hogy a szerződések a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 312. §-a szerint gazdasági és érdekbeli okokból lehetetlenültek, ezért a levél keltezésének időpontjával megszűntek.

A felperes keresete 5.660.287 forint és ezen összegből 1.986.186 forint után 2007. július 21-étől, míg a fennmaradó 3.674.101 forint után 2007. október 21-étől a kifizetésig járó késedelmi kamat megfizetésére irányult. A felperes a kamat mértékét a Ptk. 301/A. §-a szerint kérte meghatározni. A kereseti követelésnek az 1.986.186 forintot kitevő része a 2007. június 1-jétől július 20-áig terjedő időszakra járó jutalék

összege volt, míg a fennmaradó követelést a 2007. július 21-étől október 21-éig terjedő időszakra elmaradt vagyoni előny formájában felmerült kártérítés címén követelte. Állította, hogy az alperes felmondása a szerződésben foglalt rendelkezéseknek nem felelt meg. A szerződés teljesítése nem lehetetlenült, és ha a bíróság a nyilatkozatot azonnali hatályú felmondásnak minősíti, a szerződés felmondására az alperes nem volt jogosult, mert az alperes a leltárszabályzatnak megfelelő módon egyetlen leltározást sem folytatott le. Végleges leltáreredmények nem voltak, a szükséges egyeztetések pedig az alperesnek felróható okból elmaradtak, így az alperes nem volt jogosult felmondani a szerződést, ezért a felperes a három hónapos felmondási idő alapulvételével határozta meg a szerződés megszűnésével okozati összefüggésben felmerült kárát.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. A felperes által követelt jutalék és a jutalékszámításon alapuló kár mértékét önmagában nem tette vitássá, azonban arra hivatkozott, hogy a szerződés 2007. július 20-ával megszűnt, így a felmondási időre járó kártérítési követelés megalapozatlan. Hivatkozott arra is, hogy a 2007. július 20-ai írásbeli nyilatkozata azonnali felmondásnak is tekinthető. Az üzletekben az átlagos mértéket jóval meghaladó hiány keletkezett, annak megtérülése bizonytalan volt. A felperes a szerződést súlyosan megszegte, amely a rendkívüli felmondásra alapul szolgált, mert a leltárhiány összegét tizenöt napon belül nem fizette meg. Az egyeztetés az alperes álláspontja szerint megtörtént. Az alperes a felperes észrevételeit elbírálta, a leltárhiányok lezárásra és véglegesítésre kerültek, így a felperes köteles lett volna azokat tizenöt napon belül megfizetni. Az alperes a saját követelésének az összegét a perben kirendelt igazságügyi szakértő vélemény nyilvánítása alapján 6.373.570 forintban határozta meg.

A felperes az alperes követelését nem ismerte el, mert fenntartotta azt az állítását, hogy végleges leltárhiány közlésére nem került sor, és állította, hogy a beszámítási kifogás idő- előtti. Vitatta a leltárhiány tényét és összegét. Előadta, hogy a leltárszabályzatnak megfelelő szabályos leltárak nem készültek. A perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményének számszaki következtetéseit nem fogadta el, mert a szakértő csupán az alperes számítógépes nyilvántartásaiban szereplő adatokat vizsgálta, annak helyességét nem ellenőrizte és az alapbizonylatokkal nem vetette össze. Hangsúlyozta, hogy a szakértő még az alperes nyilvántartása alapján is 411.758 forint eltérést mutatott ki. A felperes az alapbizonylatok alapján kezdte meg a leltáreredmények egyeztetését, konkrétan megjelölte a kifogásait az alperessel szemben, az alperes azonban ebben nem közreműködött. Az egyeztetések megszakadtak, végleges leltáreredményt egyszer sem állapítottak meg. Előadta, hogy a felperes nyilvánvalóan minden kifogását a korábbi leveleiben előterjesztette, így szükségtelen és elfogadhatatlan, hogy utólag végezzék el a teljes alapbizonylati szintig menő egyeztetést és ellenőrzést.

Az elsőfokú bíróság a 2011. január 19-én kelt 14.G.41.074/2008/38. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 5.660.287 forintot, ezen összegből 1.986.186 forint után 2007. július 21-étől 3.674.101 forint után, 2007. október 21-étől a kifizetés napjáig minden naptári félév

teljes idejére az érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt összegének megfelelő, de legfeljebb évi 20 %-os mértékű kamatot, továbbá 353.750 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 332.200 forint feljegyzett illetéket. Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában megállapította, hogy az alperes az 1.986.160 forint összegű jutalék követelést elismerte, így a felperesnek ez a követelése további bizonyításra nem szorult. Az alperes a felperes kártérítési követelésének összegét nem vitatta, így e körben sem volt szükséges a további bizonyítás. A felek között a Ptk. 474. §-ában nevesített megbízási szerződés jött létre. Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a leltárhiányból fakadó elszámolási vita nem eredményezi a szerződés gazdasági érdekbeli lehetetlenülését, és az alperes 2007. július 20-ai levele nem minősül a szerződés azonnali hatályú felmondásának, mert ilyen nyilatkozatot nem tartalmaz. A végleges leltáreredmények közlése az azonnali hatályú felmondáshoz szükséges módon nem történt meg, így a felmondási jog gyakorlásának szerződésben írt feltételei nem álltak fenn. A szerződés ezért nem az alperes által előadott indokok miatt szűnt meg. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperest a jutalékon felül az összecszerűségében nem vitatott kártérítés is megilleti. A szerződés megszűnésére a Ptk. 313. §-án irányadó 312. § (2) bekezdése szerint került sor, ezért a felek a Ptk. 479. § (2) bekezdése alapján kötelesek egymással elszámolni, így alaptalan volt a felperesnek az a hivatkozása, hogy az alperes beszámítási kifogásának alapját képező követelés időelőtti. A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdésének alkalmazásával a leltárhiány keletkezésének tényét és összegét minden egyes leltár vonatkozásában az alperesnek kellett bizonyítania. A per tárgyává tett tíz leltárból az utolsó kettőt, tehát a 2007. július 20-i leltárokat az elsőfokú bíróság teljes egészében kizárta, mert a felperes az igazoló okiratokat nem írta alá, nem fogadta el. A tanúvallomások is azt támasztják alá, hogy D. K. és D. né Sz. D. a leltározás folyamatában ténylegesen nem vettek részt, csupán jelen voltak. A szerződés szerint az üzlethelyiségek visszaadása a felek által egyeztetett időpontban lefolytatott szabályszerű leltár lebonyolítása alapján történhetett volna meg. A további nyolc leltár vonatkozásában az elsőfokú bíróság értékelte a szakértői véleményt, és azt nem tudta figyelembe venni, hogy a leltározás során a leltárszabályzat előírásai maradéktalanul nem kerültek betartásra, mert a felperes kifogás nélkül aláírta a leltározás napján felvett leltárokat. A leltárhiány megállapításához az elszámolás egyik oldala a készleten lévő áruk mennyisége, értéke rendelkezésre állt. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság a szakvéleményt ítékezésének alapjául elfogadni azért nem tudta, mert a szakértő csak az alperes nyilvántartásaiban szereplő adatokat vizsgálta, és így határozta meg a leltárhiány összegét, de az alapbizonylatokra a vizsgálat nem terjedt ki. A szakértő valójában csak az alperes nyilvántartásait és pénzügyi elszámolásait ellenőrizte. A tényszerű leltárhiány megállapításához szükséges lett volna, hogy a felek kölcsönösen egyeztetnek oly módon, hogy mindkét fél a saját könyvelésével és a könyvelésében szereplő alapbizonylatok szintjén történő összevetéssel a nyilvántartásaikat egyeztetik, és ezt követően lehet a két nyilvántartást ellenőrizni, és a leltárhiányt megállapítani. Nem helytálló az alperesnek az a kifogása, hogy a felperes a perben tíz korábbi leltár rekonstruálását kívánja elérni, mivel a bizonyítás esetleges

terjedelmessége és költségessége nem befolyásolja annak szükségességét, és nem teszi mellőzhetővé. A levelekből kitűnik, hogy valóban a felperes volt az, aki ténylegesen a tételes egyeztetés érdekében lépéseket tett, és további bizonylatokat kért az alperestől. Az együttműködés elsősorban az alperes kötelezettségének teljesítése hiányában szakadt meg. A szakértő a felperes kifogásaira az alapul fekvő okiratok hiánya miatt nem tudott érdemben nyilatkozni, és megerősítette, hogy az alapbizonylatok képezik a leltározás és a leltáreredmény megállapításának alapját. Az alperes a negyedévenkénti leltározási kötelezettségét sem tartotta be, az esetek túlnyomó részében hosszabb leltáridőszakokat alkalmazott, amelyek kiértékelését az alperes maga is több hónap múlva közölte, míg az előzetes leltáreredményre a felperestől - a teljes alapbizonylati állományának ellenőrzésével - öt munkanapon belüli mindenre kiterjedő választ várt, ezzel szemben a felperes kezdeményezésére a további egyeztetésektől elzárkózott. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint szükséges lett volna a szakvélemény kiegészítése, az alapbizonylatok szintjén való ellenőrzés és elszámolás. Ennek hiányában megnyugtató és kétség kívüli tény a leltárhiányok összegére vonatkozóan nem állapítható meg, míg a szakértő az alperes saját nyilvántartása alapján is több mint 400.000 forint összegű eltérést talált. A szakértői vizsgálat tehát nem volt kellő mélységű, ezért a szakvélemény hiányos volt, amelynek helyességéhez kétség fér, ezért újabb szakértői vizsgálatra lett volna szükség, melyet azonban az alperes nem kezdeményezett, így a rendelkezésre álló adatok alapján kellett a tényállást megállapítani. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a bizonyítékoknak a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján történő értékelésével kétségessé vált, hogy valóban a szakértői vizsgálat által megállapítható összegű leltárhiány áll fenn a felperes terhén. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság az alperes beszámítani kívánt kártérítési követelését elutasította. A kifejtett indokokra tekintettel az elsőfokú bíróság az alperest kötelezte a kereseti követelésnek megfelelő mértékű marasztalási összeg kifizetésére, míg a késedelmi kamatot a Pp. 215. §-a alapján a kereseti kérelem korlátai között határozta meg.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte. A fellebbezés indokaként előadta, hogy az utolsó két leltárt kivéve a korábbi leltárak esetében a felperes jelen volt, a leltározáskor felvett maradvány összesítőt aláírta, amellyel elismerte, hogy a leltárak megfelelőek voltak, és a maradványjegyzéken észrevételt nem tett. Az alperes az előzetes eredményeket megküldte, ezt a felperes sem vitatja, és az alperes a végleges eredményeket is átadta a felperes részére. A felperes üzletvezetője előadta, hogy az átadó leltárak kivételével a korábbi leltárokat alapbizonylatok szintjén ellenőrizte, mert az alperes által megküldött elszámolást a saját alapbizonylataival vetette össze, és észrevételeit az alperessel közölte. A szakértő valamennyi felperesi kifogást megvizsgálta és azt a szakvélemény kialakításánál figyelembe vette. Nem helyes az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, mely szerint a leveleiben foglaltakon kívül további kifogásai is lehettek volna a felperesnek. A felperes elvégezte az egyeztetést, ezt követően terjesztette elő a kifogásait, így azok teljes körűnek tekintendők. Mindezekre tekintettel az 5.405.136 forint leltárhiány a

felperes terhére megállapítható, amelyből az alperesi beszámítás jogszerűsége is fennáll. Az alperes nem értett egyet azzal, hogy a felperes alapbizonylatait nem lehet összevetni az alperesi elszámolással, a felperes ugyanis ezt tette az előzetes leltáreredmények kiküldését követően. Az sem felel meg a valóságnak, hogy az alperes soha nem reagált a felperes beadványaira, mert a szakértő által vizsgált iratok között szerepelt számos olyan válasz, amelyben az alperes leírja, hogy miért nem fogadja el az általa benyújtott kifogást. A felperes a Pp. 8. §-ában foglalt kötelezettségének nem tett eleget, a nála meglévő alapbizonylatokat nem bocsátotta a szakértő rendelkezésére. Az elsőfokú bíróság a felperest terhelő bizonyítás hiányát (bizonylatok átadása a szakértőnek) értékelte az alperes terhére. A leltárszabályzat szerint a vállalkozó köteles a készletellenőrzésen hatékonyan közreműködni, így az utolsó leltárak figyelmen kívül hagyása is indokolatlan, arra a felperes rosszhiszemű magatartása adott alapot, mert általa is elismerten maga utasította az ott meglévő alkalmazottakat, hogy ne vegyenek részt a leltározásban. Ez a felperesnek felróható, amire hivatkozással az utolsó leltárak eredményét kérte figyelmen kívül hagyni.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Előadta, hogy az alperes megalapozatlanul hivatkozott arra a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte a szakértői véleményben foglaltakat, mert az elsőfokú ítélet indokolása részletesen elemezte a szakvéleményt, amelynek megállapításait a felperes elfogadta, csak a számszaki eredményeit tette vitássá. Az alperes a beszámítási kifogás alapjául szolgáló tényeket nem bizonyította, és további bizonyítási indítványt sem terjesztett elő, így a bizonyítás sikertelenségének jogkövetkezményeit az alperes terhére kellett értékelni. Az alperes nem szolgáltatott olyan okirati bizonyítékot, amely alátámasztotta, hogy a leltárjegyeztetés a szerződésben foglaltaknak megfelelően megtörtént.

A fellebbezés megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a per eldöntéséhez szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg és az irányadó jogszabályok megfelelő alkalmazásával helytálló érdemi döntést hozott. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásával is egyetért, ezért a Pp. 254. § (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az elsőfokú bíróság ítéletének indokaira történő utalással az alperes fellebbezésére tekintettel az alábbiakat emeli ki.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában részletesen értékelte, hogy a felek a leltáreredmények hiteles megállapítása érdekében a jogviszonyukra irányadó szerződések alapján rájuk háruló együttműködési kötelezettségüknek mennyiben tettek eleget. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok együttes értékelése alapján helytállóan állapította meg, hogy az alperes a leltáreredmények késedelmes közlésével és a felperes részére biztosított rövid határidővel, valamint a végleges leltáreredmény egyeztetésétől történő elzárkózásával maga teremtett olyan

helyzetet, amely megghiúsította a szerződésben részletesen szabályozott eljárási rend szerint lefolytatott hiteles leltározás lefolytatását. Ennek hiányában az alperes alaptalanul hivatkozott a fellebbezésében arra, hogy a felperes a leltáríveket aláírta, mert maga a szerződés sem az előzetes, hanem a végleges leltáreredményekhez fűzött jogkövetkezményt.

A szakértői vélemény az alperes által nyilvántartott adatokon alapult, amely lényegében az alperes tényállításainak nem hitelt érdemlő bizonyítékokon alapuló számszaki ellenőrzését valósította meg, míg a szakvélemény alapján kétséget kizáró módon megállapítható, hogy az alperes a saját maga által megszerkesztett és a felek szerződéses jogviszonyának részévé váló leltárszabályzatot nem tartotta be, annak egyes rendelkezéseit egyoldalúan alkalmazta.

A kifejtett indokok alapján az elsőfokú bíróság helytállóan helyezkedett arra a jogi álláspontra, hogy az alperes a beszámítási kifogással érvényesített követelésének alapjául szolgáló tényeket nem bizonyította, míg a felek által megkötött szerződések teljesítését jogos ok nélkül tagadta meg, ezért a felperest a szerződések megszűnéséig járó jutalékon felül a Ptk. 312. § (2) bekezdése alapján megillette a jogosultság az alperessel szemben a kártérítés követelésére.

A kifejtett indokokra tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében - a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján, utalással annak helyes indokaira - helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése sikertelen maradt, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperes részére járó, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján számításba vett ügyvédi munkadíjban felmerülő perköltség megfizetésére.

Budapest, 2011. október 18.

. Koday Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

. Bleier Judit s.k.
s.k.
előadó bíró

Dr. Békefiné dr. Mózsik Tímea
bíró